

De wijnbouwer



Tommaso M. Camaleonte

De wijnbouwer

Maar hij zei tot Mozes: "Ik ga niet mee;
ik ga weer naar het land waar ik geboren ben."

Numeri 10:30

L., je reist mee, in alles.

Voor M., wijnbouwer en vriend.

Schrijver: Tommaso M. Camaleonte

Coverontwerp: W.M.C.J. Matthijs & TDC

ISBN: 978 94 644 8871 5

© 2022 Tommaso M. Camaleonte

Deel I :

Pluk

[1]

Alles voor haar ogen werd wazig terwijl ze tolde in de duistere diepte. “Keer terug naar boven, nu!” klonk het vermanend in haar hoofd. Ze doorbrak het wateroppervlak, snakte naar adem, maar kreeg in plaats daarvan opnieuw een schep zilt water binnen, meedogenloos tegen haar amandelen klotsend. Haar keel leek van binnenuit te gaan opblazen, en als een kaneelstokje in een glas gin-tonic werd ze andermaal ondergedompeld in de bruisende oceaan, een hulpeloze botanical in een ijzige koude waarvan ze niet eens had kunnen vermoeden dat die ergens bestond. Het hele gebeuren voelde vreemd aan. Niet alleen door de merkwaardige stilte die er heerste – de wind smoorde hulpkretten in de verte in de kiem – maar ook, en vooral, door het monotone wit. Alles leek wit. Het was september en het sneeuwde in het Middellandse Zeegebied, en wellicht was het nooit eerder gebeurd dat ook de oceaan zelf daardoor onder een kleurloze sluier stroomde. Sneeuwvlokken dwarrelden naar beneden en vormden een dun tapijt op de golven, maar even snel als ze in het water waren gedaald, losten ze weer op en waren ze verdwenen.

Het deed Tsibekti vaag denken aan een scène uit een Amerikaanse avonturenfilm die ze ooit had gezien op school, maar vreemd genoeg had ze geen idee meer waarover de prent precies ging. Enkel dat ene beeld schoot haar nu helder te binnen.

Een jonge vrouw was na een achtervolging uitgeschoven op de losse steentjes van een bergwand. Ternauwernood had ze zich kunnen vastklampen aan een richel, en terwijl het rondom haar kiezels regende, gleden haar vingers langzaam weg. “John! John! I can’t hold it much longer!” had ze met doodsverachting geschreeuwd, en wanhopig had ze in de lucht gegrepen, op zoek naar de uitgestoken hand van haar tegenspeler. John had zich met een ongeziene krachtinspanning gestrekt en gewrongen in haar richting, een paar keer had hij haar hand zelfs beroerd, en je kon de zweetdruppels op z’n voorhoofd zien, en de gapende diepte onder z’n bengelende vrouw. Een close-up toonde hoe zijn vingers in de hare verstrengeld raakten.

Wat was dat goed in beeld gebracht geweest.

Net op het moment dat ze elkaars vingers streelden en je dacht dat alles goed zou komen, werd de held van het verhaal in de rug geschoten en verdween hij samen met Eva, of Jen, of hoe ze ook mocht heten, voorgoed in de diepte, tuimelend langs elkaar. Een tergend kortstondige symbiose.

Tsibekti bedacht wat erger was: iets hebben en het meteen weer verliezen, of iets simpelweg nooit gehad hebben, en dus ook nooit weten wat je had kunnen verliezen.

“Ik ben een idioot”, schoot het, weer helder, door haar gedachten. Ze schopte als een waanzinnige met haar benen, maar niemand had haar ooit de ritmische cadans aangeleerd om dat op een doeltreffende wijze te doen, en bovendien wikkelde haar zwaar

geworden netsella zich om haar hoofd en lichaam, wat het er niet bepaald eenvoudiger op maakte. Op de achtergrond hoorde ze gesmoord geschreeuw en gebrak. Een angstaanjagend, dof geluid dat meteen verstomde, ergens in de uitgestrekte zee. Tsibekti herkende desondanks de stem van haar broer. Nu hoorde ze ook Kfle schreeuwen om hulp, en Tekle, Fiory en Haileab krijsten om het hardst, te oordelen naar hun opengesperde mond. Ze zag nog net een arm tussen de gezichten van Amleset en Abrihet zwaaien voordat een muur van wit water haar weer naar de donkere ruimte onder de spiegel dwong. Met de wijdopen ogen van Abrihet nog op haar netvlies gedrukt, sloeg ze weer aan het schoppen. Ze voelde hoe haar hart tegen haar borstkas beukte en ze begon te hyperventileren. Ze kende dat gevoel. Vijf jaar eerder was haar iets soortgelijks overkomen, in Senafe, al waren de omstandigheden onvergelykbaar. Toen was het een bloedhete middag geweest in mei, een van de heetste die de Tigrinya in de regio Debub ooit hadden meegemaakt.

Anbessa, Tsibekti's vader, had 's ochtends besloten om samen met haar broers Kidane, Habte en Hayat de bijenkorven te gaan controleren op de bergwand van Emba Soira. Ingepakt in witte gewaden en met imkernetten voor hun donkere ogen gespannen hadden ze het dorp verlaten, in alle vroegte. Het was niet de eerste maal geweest dat ze de trektocht van zo'n twintig kilometer ondernamen; ze kenden de smalle, onverharde wegen oostwaarts beter dan wie ook, en hoewel ze de verraderlijke bergwanden op het einde van de heenreis met de grootste voorzichtigheid moesten bewandelen, zou de tocht zelf geen grote problemen opleveren. Toch had Tsibekti in de dagen voorafgaand aan de expeditie een raar gevoel gehad. Bij eerdere controles van de raatstructuren in de kasten was

het haar vader immers opgevallen dat de bijenpopulatie ongewoon sterk was uitgedund. Als ook bij deze controle slechts enkele cellen waren gevuld met honing, zou het gezin Tesfai de daaropvolgende maanden geen inkomsten hebben gehad en bijgevolg aangewezen zijn op de verkoop van geiten en mogogo's, kleien platen. Hayat, Tsibketi's oudste broer, had zich dan als mijnwerker moeten aanbieden bij de Canadese firma's gelegen rond de hoofdstad Asmara. Voor de trotse Tesfai had de gedachte hieraan alleen al pijn gedaan. Eritreeërs zorgen voor zichzelf. Gepakt met plastic zeilen die hen moesten beschermen tegen plotse regenbuien, Adidas-trainingsvesten en voldoende injerabroden om vijf dagen door te komen, was het viertal hoopvol richting het gebergte getrokken. Tsibekti en Hewan, Tsibekti's moeder, hadden hen nagestaard.

“Kom, we hebben werk te doen”, had haar moeder gezegd. Ze hadden 's ochtends de vrouwtjesgeiten gemolken en hadden daarna de mest samengeperst in een stoffen zak, die ze te drogen hadden gelegd onder het golfplaten afdak van hun lemen woning. In de namiddag had Hewan haar dochter meegenomen naar het meertje verderop, daar waar alle vrouwen de kledij van hun gezin gingen wassen, en ze was ten slotte gaan zitten onder de schaduw van de enige boom in de directe omgeving, een paarsblauwe palissander. Ze had Tsibekti aangemaand hetzelfde te doen. Zo hadden ze misschien wel een half uur naast elkaar gezeten, op de dorre vlakte, kijkend naar de wassende vrouwen een halve kilometer verder. Ze voelden de vliegen op hun handen niet.

“Tsibekti”, had haar moeder het stilzwijgen doorbroken, “heb je wel eens gezien hoe die jongen van de Fremicaels naar je kijkt?” Tsibekti had een glimlach niet kunnen onderdrukken en had haar

hoofd ostentatief weggedraaid. “Als je op het pleintje loopt, op weg naar school, gaat hij achter je aan. Hij kijkt naar je als een parel, m’n dochter. Je bent voor hem een glimmend juweel.” Ze had nu zelf ook gelachen. “Wel dan? Wat denk je? Je bent veertien jaar. Nog drie jaar en je komt in dienstplicht.”

Tsibekti had de tijd niet om zich haar antwoord te herinneren, en ook niet om zich dat vreselijke moment daaropvolgend voor de geest te halen, want iemand had z’n muntje aan de grijpautomaat gespendeerd en ze werd uit het water gehesen, recht in een oranje opblaasboot van de Italiaanse Guardia Costiera.

[2]

“Die verrekke kutsneeuw!”, bulderde Cesare Lo Cascio. Zijn schorre stem, getekend door sigaretten en drank, galmde over de heuvels van Lipari. Hij had er zwaar de pest in vandaag. Dat was op zich niet abnormaal, want Cesare Lo Cascio was niet geboren om vrolijk door het leven te fluiten. De sneeuwvlokken op zijn wijnstokken deden hem nu echter trillen van woede. Hij stak een sigaret van het merk Merit op en opende daarmee het eerste pakje van de dag. Cesù, zoals z’n vrouw hem noemde, was eigenlijk altijd een sombere, opvliegende man geweest, nu al achtenvijftig jaar lang. Zijn rug en schouders waren breed als die van een rund, gevormd door de jarenlange landarbeid. Zijn handen waren kolenschoppen en zijn dikke kop was gemaakt voor een lijf als het zijne. Merkwaardig genoeg bevonden zich onder de grijs geworden wenkbrauwen de mooiste ogen die men in de omtrek kon vinden, blauwer dan de truitjes van de rossazzurri uit Catania, voor wie hij in een ver verleden nog had gesupporterd. Het was ongeloofelijk welke aantrekkingskracht z’n kijkers hadden op het andere geslacht, en als hij god voor iets had moeten danken, was het dat geweest. Alleen was hij er de man niet

naar om voor veel dingen het hoofd te buigen. Hoe dan ook, had hij de ogen gehad van Tonio, de pizzakoerier, of Andrea, die toeristen rond de eilanden voer, was hem hoogstwaarschijnlijk een eenzamer bestaan toebedeeld geweest, en daarvan was hij zich al bij al bewust. “Die verrekke kutsneeuw”, herhaalde hij, nu stiller en kalmer, terwijl hij de rook in gulle teugen door z’n neus blies. Hij keek naar zijn wijndomein en dacht na over wat in de komende maanden nog zou moeten gebeuren. Op het einde van elk jaar, op zeventwintig december, werd in Lipari een dorpsfeest gehouden waarbij traditioneel de beste wijnproducent van de regio werd bekroond. Het ging niet om een gerenommeerde competitie en het bracht je weinig omzet bij als je het tot winnaar schopte, maar in de streek was het de natte droom van elke wijnbouwer om de Trofeo Vino Eccelente Liparese mee naar huis te nemen. De deelnemers wisten maar al te goed dat ze werden uitgelachen door de grote spelers, die over heuse productiebedrijven beschikten en naar de Vinitaly-beurs trokken, of beter nog, naar de Wine Sider Best Italian Wine Awards. Het kon de kleine enologi uit Lipari eerlijk gezegd aan hun reet roesten. Wie meedeed aan de Trofeo wist per definitie dat hij niets te zoeken had op internationale wijncongressen; het ontbrak hen daarvoor simpelweg aan financiële en logistieke middelen. Wat de Trofeo zo uniek maakte, was dat de deelnemende wijnen ambachtelijk dienden te worden geproduceerd en meteen, na een minimale rijping, jong werden gedegusteerd. Amateurs haalde je er zo uit. En Cesare was géén amateur. Hij had de stiel meegekregen van z’n grootvader, en had z’n hele leven lang niets anders gedaan. Dit was wat hij kon, dit was wie hij was.

In gedachten verzonken inspecteerde hij z'n wijnveld. Om de zoveel meter hield hij z'n pas in, nam een druif en bekeek die van dichtbij, wreef er de sneeuw af en nam de kleur in ogenschouw, spiegelde zich in de glans en voelde aan de dikte van de schil, taxeerde de verhouting van de steel en plette enkele druiven met z'n vingers. Zijn gevloek was te horen tot ver in de heuvels, en werd blasfemischer van aard naarmate hij dieper tussen z'n wijnranken verdween. Voor zichzelf herhaalde hij de vooropgestelde planning: de pluk zou nu voor elk moment zijn, zeker als dit winterweer zou aanhouden. Hij moest het risico nemen lang genoeg te wachten op het ideale evenwicht tussen aciditeit en suikers, maar een dag te lang talmen kon de hele vinificatie doen mislukken. Na de oogst moest hij de druiven kneuzen, persen en laten vergisten. Dan volgde een korte rijping, waarna het vergiste druivensap kon worden geklaard, gefilterd, geproefd en gebotteld. Op zevenentwintig december zou hij dan voor het oog van heel Lipari de trofee boven z'n hoofd steken. Dat móést gewoon. Hij struinde verder door zijn wijngaard, terug richting huis, en het was pas toen hij daar weer binnenkwam en z'n kousen hoorde soppen dat hij besepte dat hij zonder schoenen door z'n domein had gelopen. Het was half zes 's ochtends.

“Ja, komt u maar hoor. Dames en heren, deze jongeman heeft duidelijk wat aansporing nodig, laat eens van u horen alstublieft!”

Het publiek in de zaal start een uitbundig applaus. De ene enthousiasteling naast de andere klapt de handen in elkaar, uitzinnige grijns op het gelaat. Ieder van hen kijkt als een bezetene naar het podium, ginder ver beneden, want daar staat al de volgende kandidaat klaar om hen in het ene geval tot tranen toe te beroeren, in het andere geval zich compleet door hen te laten weghonen. Beide zijn goed, per slot van rekening zijn ze hier om zich te laten entertainen. Op wat voor manier dan ook.

“Zeg het eens jongeman, wie ben je en wat zal je ons brengen?”

De jongeman in kwestie tikt de microfoon aan, maar brengt geen woord uit. Dat wil zeggen, hij doet daartoe wel een poging, maar z'n stembanden krijgt-ie eenvoudigweg niet aan het trillen. Hij sukkelde een beetje met z'n geboeide handen.

“Wel, Simon, ik denk dat deze jongeman zonet in vegetatieve toestand is overgegaan. Wat denk jij, zit er nog leven in?”

Gelach in de zaal. De jongen staart voor zich uit en weet zich duidelijk geen houding te geven.

“Jongeman”, zo doet Sabine nu een poging, “let maar niet op wat Stephen zegt. Hij weet niet beter. Ik zie dat je ietwat onder de indruk bent van de omstandigheden. Nou, dat moet je nu niet in je hoofd gaan steken. Het feit dat je hier bent, is op zich al bewonderenswaardig. Zeg eens, hoe heet je?”

“Mijn naam is Tottie Vandenbulcke, mevrouw.”

“Wauw, en hij is nog beleefd ook!”

Stephen ontbloot z’n tandpastaglamlach en ontlokt een nieuw, tegen de wanden van de zaal weerkaatsend gebulder aan de toeschouwers.

“Tottie, da’s een bijzondere naam”, aldus Sabine, de onverstoorbare patrones der hopeloze gevallen. “Wel Tottie, wat ga je ons voorschotelen?”

“Ik ga een ingetogen lied brengen, mevrouw. En ik zal mezelf ook begeleiden op piano. Maar eerst zou ik me willen excuseren bij het publiek.”

“Wat zullen we nu gaan krijgen?!” Fred, het vierde jurylid van Artists for Redemption, schatert het uit. “Tottie, jongen, start nu maar gewoon met zingen. Er staat nog een rij wachtenden achter je, en eerlijk gezegd zou ik het vandaag niet al te laat willen maken, want ik heb echt een on-ge-lo-felijke zin in frikandellen, en, dames en heren, u weet het net zo goed als ik, vanaf zes uur vanavond staat de frituur zo vol als een ei.”

“Als u mij toestaat, meneer, had ik me toch graag verontschuldigd. Het zit namelijk zo. Ik zal mezelf begeleiden op piano, maar eergisteren heb ik tijdens het werk een klein ongeval gehad. Ziet u, ik ben inpakker van beroep. Elke dag verwerk ik zo’n vijfendertig ton

gloeiend hete lijm, u weet wel, om dingen te plakken, en zo. Als die lijm is gesmolten, moet ze stollen vooraleer ze wordt ingepakt, dus plaats ik alle zakjes lijm op een kar en rijd die vervolgens naar een frigo. Natuurlijk worden die koelkasten hermetisch afgesloten, dat spreekt voor zich, want elke verandering van temperatuur doet het verwerkingsproces vertraging oplopen. Dat begrijpt u zeker.”

“Tottie, waar gaat dit heen?”

“Wel, vrijdag stuurde ik m’n laatste kar uit de vriezer, klaar om de laatste duizend kilo lijm van de dag in te pakken. Man, ik voelde me geweldig: ik zou Gerda, die verantwoordelijk is voor de inpak ervan in plastic, meenemen naar De Scheve Zwaan, het café in de Brugstraat, waar elke vrijdagavond karaoke wordt gezongen. Chansons en ballades, ziet u, dat vindt ze heerlijk. Goed, op het moment dat ik met m’n kar buitenrijd, u gelooft het nooit, passeert Danny, da’s m’n collega. Hij ziet de deur openstaan en... Nou ja, hij slaat die met een ruk toe. Net op het moment dat ik er met m’n kar passeer, begrijpt u. Mijn hand geplet als een wafel in een stel massieve lukken, oh man, ik voelde al m’n vezels samentrekken. Het was een behoorlijk ernstige bedoening, want de bedrijfsarts moest ter plaatse komen om me te behandelen. Ik moet trouwens alle papierwerk nog in orde brengen, en volgende week staan er evaluatiegesprekken gepland met de hele werkvloer, om na te gaan hoe we dergelijke ongevallen in de toekomst kunnen vermijden. In elk geval, ik wil me dus graag ten overstaan van u allen excuseren, omdat ik mezelf slechts met één volwaardige hand zal kunnen begeleiden. Nou ja, sowieso is het wat improviseren met de handboeien. Misschien probeer ik het wel met m’n tenen op te vangen, ik ben best lenig. Weet u, ik ben wie ik ben en ik doe wat ik kan. Ik veronderstel dat de rest in uw handen ligt.”

De camera zwenkt opzij en toont de verbaasde gezichten van de jury. Wat een rare vogel, zie je ze denken. Gelukkig is er Jaspertijn, de host van het programma, om de koelte te bewaren.

“Tottie, alstublieft, doe je ding.”

Licht uit, spot aan.

Tottie slaat de eerste noot aan, kijkt richting de gapende duisternis. En begint te zingen.

“Tombe la neige
Tu ne viendras pas ce soir
Tombe la neige
Et mon cœur s'habille de noir
Ce soyeux cortège
Tout en larmes blanches
L'oiseau sur la branche
Pleure le sortilège

Tu ne viendras pas ce soir
Me crie mon désespoir
Mais tombe la neige
Impassible manège

La, lalala, lalala, lalala
Ouh

Tombe la neige
Tu ne viendras pas ce soir

Tombe la neige
Tout est blanc de désespoir
Triste certitude
Le froid et l'absence
Cet odieux silence
Blanche solitude

Tu ne viendras pas ce soir
Me crie mon désespoir
Mais tombe la neige
Impassible manège
Mais tombe la neige
Impassible manège
La, lalala, lalala, lalala
Ouh
La, lalala, lalala, lalala
Ouh”

Licht aan, spot uit. De geluidstechnici doen hun best om het gematigde applaus dat weerklinkt in de zaal integraal op te vangen, terwijl de juryleden zich klaarmaken om hun oordeel te vellen.

“Stephen, neem jij eerst het woord?”

“Jazeker Jaspertijn, met plezier. Tottie, ik vind eerlijk gezegd dat je een onvergetelijke indruk heb gemaakt toen je opkwam, maar helaas niet toen je aan je kunststukje begon. Voor mij is het een nee, en daarom heb ik dus niet voor je gedrukt. Ik vrees dat je van mij geen verlossing uit je boeien moet verwachten.”

“Sabine?”

“Ja, Tottie, ik vind het zo iets magisch hebben, de manier waarop je jezelf voorstelt, hoe je met slechts één volwaardige hand de piano aanslaat, hoe je jezelf blootgeeft voor dit publiek. Ik wil je graag nog een keer terugzien, voor mij is het een dikke ja.”

Jaspertijn grijpt Tottie stevig vast bij de schouders, misschien wel om z'n appreciatie voor Totties prestatie te uiten. Ofwel omdat hij weet dat de camera's zich links van 'm bevinden en dat naar zijn aanvoelen z'n meest bevallige kant is; of omdat hij diep in z'n binnenste beseft dat ook hijzelf een drenkeling is in de ontstuimige zee van het leven: zonder reddingsboei houdt hij z'n gefacelifte kop niet boven water.

“Fred?”

“Huhum, ja, juist... Luister jongeman, je hebt een verdienstelijke poging gedaan, maar ik heb het gevoel dat dit te groot voor je is. Je bent er gewoonweg niet klaar voor. Ik zou zeggen, blijven oefenen, en dan zien we je volgend jaar graag terug.”

Hét sein voor Jaspertijn om de schouders van Tottie los te laten, om zich te ontdoen van deze zware last en hem met een gedecideerd duwtje in de rug richting dieperik te sturen.

“Dames en heren, geef Tottie nog een bemoedigend applausje! Jammer, maar z'n handboeien raakt-ie in deze wedstrijd niet kwijt.” En zo verdwijnt Tottie van het podium, vastbesloten om er nooit meer op terug te keren, zelfs niet op dat kleintje in De Scheve Zwaan, en al zeker niet meer met Gerda, verantwoordelijke voor de inpak in plastic.

[4]

“Binnen!” ... “Binneeeen!”

Met een ruk zwaait professor Braems de deur voor Lucas open.

“Oh ja, juist, het spijt me.” Gegeneerd biedt hij de laatstejaarsstudent geschiedenis een verrimpelde hand aan en met z’n hoofd knikt hij naar de doventolk, die Lucas gedurende z’n universiteitsjaren bijstaat met gebarentaal.

“Ga zitten, alsjeblieft”.

Het drietal neemt plaats aan het grootste bureau in het kantoor, en in één beweging haalt de professor de naald van z’n draaiende vinylplaat.

“Ludwig van Beethoven, óók een geval apart. Enfin... Nou ja...”

Hij laat z’n blik rusten op Lucas terwijl hij ongemakkelijk gaat zitten. Een lepeltje staat werkloos in z’n kop koffie. Verstrooidheid of een simpel gebrek aan etiquette doen hem vergeten om z’n genodigden wat te drinken aan te bieden.

De ruimte is vergeven van de boeken: *Het koninkrijk der Nederlanden, Ondergang I en II, Kanttekeningen bij Hitler, Goelag archipel 1918-1956, Een beknopte geschiedenis van Europa...* De één na de andere titel

brengt een stuk uit het verleden terug naar het heden, in min of meerdere mate voorzien van kritische commentaren.

“Zeg eens, Lucas, waarover handelt je thesis?”

“Afrika. Zilver. En religie.”

Met één oog op z'n gesprekspartner en één op de driftig gebarende student naast zich, gaat de tolk voort:

“Ik raakte in de ban van één bijzonder facet van de koloniale geschiedenis van ons land, door iets wat ik jaren geleden heb gezien. Ik was toen een kind en bracht de zomerdagen door bij m'n grootmoeder, in een ontielig klein, strenggelovig dorp. Er waren een paar kruidenierszaken, een timmerman en één ambachtelijke slagerij, zo een waar de hammen nog aan haken hingen en in vaatdoeken tegen vliegen werden beschermd. Dagelijks ging ik er met m'n grootmoeder heen om charcuterie te kopen voor de lunch. Ik herinner me dat ik op een dag werd aangekeken door iemand op de toonbank, door kleine, priemende oogjes tussen de kapblokken en gehaktmolens. Het was een Afrikaan. Tenminste, een beeldje ervan. M'n grootmoeder ving m'n verbaasde blik en stak me het muntje toe dat de voorgaande dag als wisselgeld in haar handtas was verdwenen. "Voor dat negertje", zei ze erbij.

De prof neemt een slok van z'n koud geworden koffie, en moet z'n eerdere onbeleefdheid nu hebben ingezien, want voor de vorm vraagt hij wat de tolk en Lucas wensen te drinken.

“Voor mij niets, dank u wel”, gebaart Lucas. De tolk, die z'n speekselproductie wel op peil moet houden, vraagt om een glas plat water.

“Ga door, alsjeblieft”, spreekt Braems, terwijl hij een glas zoekt dat niet door witte aanslag is aangetast. Klaarblijkelijk heeft de univer-

siteit bespaard op zout voor haar vaatwastoestellen, want de tolk krijgt een glas voorgezet waar je met moeite doorheen kunt kijken. Terwijl het gevuld wordt met bruisend water, neemt de tolk opnieuw het woord.

“Een muntstuk voor de negertjes”, dat zei ze. “Voor die arme Afrikanen.” Ik wierp het in een gleufje onderaan het beeld en vervolgens trad er een mechanisme in werking dat me tot de dag van vandaag een ongemakkelijk gevoel bezorgt... Het kereltje maakte een hoofdbuiging.”

“Daarnaast kan ik me ook een ander ritueel herinneren. In het huis van m'n grootouders langs vaderskant, champignonkwekers die in een spookhuis woonden dat omgeven was door een reusachtig park, stond op de robuuste salontafel een gietijzeren pot. Voor mij en m'n neefjes en nichtjes was dat niet zomaar een pot, maar wel een potentiële goudader, een mysterieuze bron van spanning en verwachting. Was het snoeiwerk van de ontelbare rododendrons in de tuin voltooid of waren er voldoende oesterzwammen aan de man gebracht, dan mochten we het deksel lichten en er één, slechts één, in gedachten al lang door de warmte van onze tong omarmde goudklomp uit grissen: een chocoladetoffee. De kwestie is dat het ons in feite nooit om het snoepgoed an sich te doen was, maar wel om het zilveren lijntje dat al dan niet onderaan de wikkel zat. Het werd ons verteld dat die er was, en dat als we dat kleine streepje zilver vonden, we niet enkel eeuwig geluk maar ook een tweede toffee binnen handbereik hadden. Ik kon er nooit een vinden, en heb pas later beseft dat wat voor ons een mysterie was, in feite deel uitmaakte van een gewoonte die decennia eerder was ontstaan, ten tijde van de kolonisatie in Congo.”

“Ja, klopt, Lucas. Het is jarenlang de gewoonte geweest in de naoorlogse periode om zilverpapier in te zamelen voor missionarisch werk in Afrika. Ik heb me er zélf nog voor ingezet, moet je weten, hoewel ik niet bijzonder geïnteresseerd was in wikkels. M'n moeder bracht wekelijks metalen dopjes van melkflessen naar de kerkfabriek van ons dorp. Ach, tempus fugit... Nu goed, wat wens je in feite te onderzoeken?”

“Wel, ik wil dat hele inzamelproces in kaart brengen. Wie riep precies op om zilverpapier bij te houden? Wie ging op dat appèl in? Waar ging het in eerste instantie naartoe? Waar werd het opgeslagen? Wat was de economische waarde ervan? In welke vorm ging het met de missionarissen mee naar Congo? Ging het überhaupt mee? In m'n eigen gemeente, bij de slager en de kerkfabriek, wil ik starten. Vervolgens trek ik naar de omliggende parochies. Naar de dekenaten. Daarna de bisdommen. Ik wil spreken met de oudste priesters van ons land. Met de aartsbisschop. Het hele kerkarchief ga ik uitpluizen op zoek naar inkomsten en uitgaven. Desnoods trek ik zelf naar Congo om er mensen aan de tand te voelen!”

“Pas op met dat laatste, Lucas. Ik... euh... bon... Om de twee weken wil ik een update van je via mail. Drukke tijden, zie je. En op zilveren wikkels van de universiteit moet je niet rekenen, vrees ik, als je bekijkt hoe het servies al gaat lijden onder de besparingen... Missiewerk voor academici, ik zeg het je, broodnodig... Goed, wil je zo vriendelijk zijn om de volgende student binnen te laten?”

Tsibekti maakte snel een inschatting van de situatie terwijl het ijskoude water nog van haar lichaam gutste en haar spieren in spasmen samentrokken. Ze voelde helemaal niks. Haar ogen schoten van links naar recht en herkenden Tekle en Haileab in het rubberbootje. Tegenover haar zat Adiam, hysterisch huilend. Er liep een straaltje bloed langs haar been.

“Hiere neme die dekene, het doene zal je goed, 't is een waanzinnig koude dage... je moet je lichame houdene warme... anders risico af te koelene en in shock te rakene.”

Tsibetki verstond het slechte Engels van de Italiaanse kustmarinier maar met moeite, en uit de reactie van Adiam, die de man wild wegduwde zodra hij dichterbij kwam, kon ze afleiden dat zij er in elk geval helemaal niets van had begrepen.

“Questo è morto”, hoorde ze roepen. Ze begreep niet wat het betekende, totdat ze het lichaam van Adonay uit het water zag geïdentificeerd worden. Wat een vreemde uitdrukking had hij op z'n gezicht; z'n ogen waren opengesperd en hadden niets meer van het licht dat er ooit in te zien was geweest.

“Ecco qua, abbiamo un'altra!”

Met z'n ene hand hield een bebaarde man zich vast aan het rubberbootje, met z'n andere trok hij aan een voet. Aan de voet hing een been, en aan het been hing een mens. Een vrouw. Maar ook deze vrouw was niet meer wat ze was geweest. Tsibekti probeerde haar te herkennen. Het kon niemand geweest zijn uit haar sloep.

Waren er dan nog groepen geweest die gelijktijdig met hen waren vertrokken? Was dit een Eritreese? Iemand uit Soedan? Tsjaad? Niger?

Ze zag nu zélf ook iemand in het water drijven, verderop. Het leek erop dat nog niemand deze drijvende zak vlees had gespot. De ledematen gingen op en neer, mee met het ritme van de golven. De persoon in kwestie had wellicht schoenen gedragen, maar die waren nu niet langer aan zijn of haar voeten. Het was onmogelijk uit te maken of het een man of een vrouw was, aangezien zijn of haar gezicht keek naar de donkere diepte, en niet naar de witte hemel. Ze meende een gouden sjaal te herkennen.

“Tsibekti, ben jij dat? Tsibekti!”

Ze hoorde haar naam, en keek vanwaar het geroep kwam. Alles leek zo surreëel. Het was niet echt, nee... eerder een schilderij, een onwerkelijk stilleven... Op een witte achtergrond waren tal van oranje vlekken te zien. Reddingsvesten die eigenlijk nauwelijks in beweging leken. Rubberbootjes die dreven op het witte schuim. Zwarte, rillende silhouetten, gehuld in een zilvergouden, isothermisch reddingsdeken. Onwerkelijk. En in dat verstilde beeld zag ze iemand naar haar zwaaien.

“Tsibekti, Tsibekti, Tsibekti, Tsibekti, Tsibekti!”

Onophoudelijk diezelfde kreet. Het was Fiory! Ze moet in shock zijn geweest, want ze ging plots rechtstaan in het bootje, waardoor het

gevaarlijk heen en weer begon te schudden, en de oranje mannen moeten hetzelfde hebben beseft, want ze duwden haar ogenblikkelijk en nogal hardhandig terug op haar plaats, met het nodige geroep en getier. Fiory lachte domweg haar tanden bloot, en bleef schreeuwen als een hysterische gek.

“Tsibekti, Tsibekti, Tsibekti, we zijn er! We hebben 't gehaald! God is machtig, hij leidt ons doorheen alle duisternis en brengt ons het licht! Zijn naam weze geprezen! Tsibekti, Tsibekti!”

Tsibekti zwaaide werktuiglijk terug naar haar vriendin, maar kon haar mond niet tot een lach dwingen. Ze keek in plaats daarvan opnieuw in de richting van de drijvende persoon, maar zag nu niemand meer.

“Meneer, hebt u ...?” probeerde ze bij de kapitein van haar bootje, maar ze sprak niet één woord Italiaans en de man in kwestie deed geen moeite om haar aan te kijken. Het was pas op dat moment dat ze zich realiseerde dat ze Kidane nog nergens had gezien. *Waar was haar broer? Had hij een gouden sjaal gedragen? Nee, dat kon niet, toch?* Hij was een trotse man, steeds goed gekleed. Als hij met z'n vrienden naar Mendefera trok, de hoofdplaats van Debub, trok hij een geklede broek aan, een trui met rolkraag en een vest. Hij had ooit een hoed gekregen van een toerist die hij had ontmoet in Aquila, de bar van Kifle, en sindsdien droeg hij die bij elk van z'n uitstappen. In het dorp kende iedereen hem als de man met de hoed, een dandy met brillantine in z'n fijne snorretje en opgekrulde uiteinden. Z'n uitgesproken kaaklijnen en z'n bijzonder kleine neus maakten van hem een figuur. De mensen begrepen niet hoe iemand zoveel zorg aan z'n uiterlijk kon besteden, en ze lachten met hem wanneer hij door de straten flaneerde, maar dat trok hij zich niet aan, en net daardoor kwam hij ermee weg. Hij was rad van tong en kon elke vrouw krijgen,

als hij dat had gewild. Maar dat deed hij niet. Een gentleman was hij, vriendelijk tegen iedereen, maar dat nam niet weg dat hij selecteerde in de personen die hij dicht bij zich wilde hebben. En dat alles maakte dat het heel gemakkelijk werd om met hem bevriend te raken, maar heel moeilijk om ook voor hem een vriend of vriendin te kunnen zijn.

Tsibekti keerde terug naar de realiteit. *Hoe kon ze nu niet gezien hebben of hij wel of niet een sjaaltje om z'n nek had hangen?*

Waarom lieten haar gedachten haar in de steek, en waar waren de fijnzinnige observaties waarop ze anders steeds kon vertrouwen? En waar, bij god, was dat drijvende lichaam heen?

Veel te snel werden haar gedachten opnieuw onderbroken, dit keer door een zilvergouden deken dat nu ook om háár schouders werd geslagen. De motor van de boot sputterde aan, en er werd koers gezet naar de kustlijn.

Godsamme Tata, je bent een rotwif, dacht Anselmo. In plaats daarvan aanhoorde hij onderdanig en verontschuldigend z'n vrouw.

“Hoeveel keer heb ik je nu verdomme al gezegd dat je eerst zélf van het flesje moet proeven, vooraleer je het in dat arme kind haar mond ramt? Soms vrees ik werkelijk met een idioot getrouwd te zijn...”

“Tata, het spijt me, maar ik heb dit nu al honderden keren gedaan. Als ik één keer dat flesje opwarm, zo'n dertig seconden, en ik proef ervan, en het is niet te warm en niet te koud, waarom zou het dan de volgende keer anders zijn? Het is een magnetron, een machine, die dingen denken niet maar doen wat je ze vraagt om te doen. Als ik zo'n fles nu een minuut zou opwarmen, ja, dan is de melk te warm, en als ik ze tien seconden zou verhitten is het te koud, dat is de logica zelve. Maar als ik nu keer op keer diezelfde kutfles opwarm gedurende dertig seconden, lijkt er me weinig te zullen veranderen, nee?”

“Anselmo, je bent een rotzak. Je bent een regelrechte, achteloze, egoïstische rotzak, en je weet het verdomd goed.”

“Wel ja, ik ben een rotzak, je hebt gelijk. Ik doe verdomme alles voor jou en Giada, ik ga verdomme een hele week werken, ik breng

geld binnen waarmee jij gaat shoppen, ik heb dit appartement voor ons gehuurd, ik heb verdomme m'n maten in geen weken gezien omdat ik m'n weinige vrije momenten liever met jou en Giada doorbreng, God begrijpe het, maar dan nog ben ik een klootzak."

"Een rotzak."

"Wat?"

"Een rotzak, ik heb niet gezegd dat je een klootzak bent, dat heb jij ervan gemaakt. Je moet me geen woorden in de mond leggen die ik niet heb gebruikt."

"Wel ja, een rotzak dan. Wat wil je dat ik doe? Moet ik ook nog de strijk doen? De ramen lappen? Het kind de borst geven? Mezelf totaal onderwerpen aan m'n leven?"

"Och doe eens niet zo dramatisch. Ik wil gewoon dat je, als je het flesje opwarmt, eerst zelf even proeft en controleert of het niet te warm is. Dat is alles. Het is heus niet zoveel gevraagd, verdorie!"

Anselmo ademde diep in en uit. Hij kende z'n vrouw maar al te goed en wist dat het geen zin had om met haar te discussiëren. Ze had gelijk nog vooraleer haar betoog startte, zo dacht ze tenminste zelf, en ze zou nog steeds gelijk hebben nadat de discussie was afgelopen. Dus liet hij zich meestal niet tot dat machtsspel verleiden. Hij deed wat hem verteld werd, bond in en dacht er het zijne van.

Dus ademde hij in. En uit. En in. En uit. Hij hield het zo'n minuut vol. Tata had alvast hun kind op de arm genomen. Zowel zij als hij wisten hoe dit zou worden beslecht. Nou ja... Anselmo liet een laatste keer z'n neus vollopen met lucht. Hij voelde het gewicht van de aarde op z'n schouders drukken en plaatste het flesje, dat inmiddels lauw geworden was, dertig seconden in de microwave, waarna hij steun zocht bij het aanrecht en de seconden meetelde met het display.

Hij keek naar z'n vrouw en dochter. Tata lachte naar Giada en streeelde door haar haar. Het was een mooi kind.

“Tuut tuut tuut tuut!”

De microwave had z'n werk gedaan en Anselmo opende het deurtje. De papfles werd verlicht uit de hoogte, sacraal en potsierlijk tegelijk. *Wat een pantoffel was hijzelf toch geworden. Uitgerangeerd. Verne-
derd. Van alle mannelijkheid ontdaan.* Hij onderdrukte z'n depressieve gedachten en nam het flesje uit het toestel. Hij zette de speen aan z'n lippen en kneep fors. Een straaltje melk begon te lopen. Vrijwel meteen verbrandde hij z'n lippen.

[7]

Europa is in beweging. Sinds twee gekaapte vliegtuigen de skyline van New York met een leegte opzadelden, is er iets fundamenteels veranderd in de hoofden van mensen. Niet dat er voordien geen vooroordelen waren. Mensen slaan elkaar al sinds de prehistorie de schedel in omwille van culturele, etnische, psychologische, ethische of fysiologische meningsverschillen. Het is voldoende om een ander z'n vrouw op een te geïnteresseerde manier te bekijken om te eindigen met een golfbal tussen je tanden en een hark in je hersens.

Maar 9/11 bracht iets anders teweeg. Het levenskompas van mensen werd dooreengeschud. Hun ogen werden achterdochtig, gingen spieden naar mannen met baarden in djalaba. Een gevoel van onbehagen en onvrede ging sluimeren, en een resem economische crisissen deed de etterbuil barsten: op verkiezingsformulieren werden radicale bolletjes felst gekleurd. Democratieën kwamen onder druk te staan, ook al, of net omdat ze al zolang het politieke landschap in Europa hadden bepaald. In Oostenrijk profiteerden de rechtspopulisten van de FPÖ. Christian Schilcher publiceerde er een poëtisch stuk waarin hij immigranten als ratten afbeeldde. In Hongarije liet

Viktor Orbán een muur van honderdvijfenzeventig kilometer lang bouwen om gelukzoekers uit het Midden-Oosten gedesillusioneerde rechtsomkeer te doen maken, nog voor ze de eerste de beste Hongaarse kaasboer met een simpel “Salaam” de stuipen op het lijf hadden kunnen jagen. Meer naar het westen toe zwol de steun aan voor nationalistische politici als Marine LePen in Frankrijk, Tom Van Grieken in Vlaanderen en Thierry Baudet in Nederland. In het noorden werd in een referendum beslist tot een Brexit, en in het zuiden floreerde de roep om onafhankelijkheid in Catalonië.

Ook de Italiaanse laars voelde de polarisering. Het extreemrechtse Lega Nord, met in de nasleep ervan ook Noi Con Salvini, groeide uit tot een nationaal symbool. Matteo Salvini wierp zich op als de behoeder van de Italiaanse cultuur, de beschermer van het vaderland, de standvastige wachter die desnoods eigenhandig aangespoelde zwarten en zandvreters zou terugschoppen naar hun land van herkomst. Er werd een actieplan opgesteld om uitholling van de Italiaanse identiteit te vermijden. Voortaan werden boten van ngo's en mensenrechtenorganisaties die op eigen houtje drenkelingen gingen opvissen in de Middellandse Zee doorgestuurd naar andere havens dan de Siciliaanse. Spanje of Griekenland moesten het maar uitzoeken. Wie wél door de mazen van het net glipte, kwam in een eindeloze procedurele kwestie terecht. Van de reddingsboten van de Guardia Costiera ging het doorgaans naar een tentenkamp op Lampedusa, een barak in Trapani of een verlepte tent in Catania.

Gegevens werden genoteerd, namen nagetrokken, profielfoto's toegevoegd aan het dossier dat wel een begin maar geen einde zou kennen. Tandartsen en forensisch geneesheren werden uitgezonden, niet zozeer om de eerste zorgen toe te dienen of het gebrek aan voeding en

het teveel aan water te verhelpen met catheters en poedertjes, wel om leeftijden te checken door grondige gebitsanalyse of om de dood vast te stellen van minder fortuinlijken. Na die hele beproeving te hebben doorstaan, toonde de Italiaanse staat haar menselijkheid door een warme maaltijd aan te bieden, dikwijls trofie met een groene pesto, of anders wel tortellini in brodo, omdat dat nu eenmaal voedzaam was. En goedkoop. Om dit geschenk der natie door te spoelen kon men kiezen uit water met of zonder bubbels, heerlijkheden van mediterrane grond. Dit schouwspel zou zich enkele dagen herhalen, waarna de kinderen Gods verder werden uitgezonden.

Europa's richtlijnen stipuleerden dat elk lid van de Europese Unie jaarlijks een naar verhouding gelijkwaardig aantal immigranten zou opnemen, wat impliceerde dat een deel van hen in eerste instantie ook zou blijven waar het ternauwernood was aangespoeld. Hen wachtte slechts een relatief korte verplaatsing: van het tentenkamp op Lampedusa, de barak in Trapani of de verlepte tent in Catania naar een gesloten instelling op het vasteland of een van de eilanden, bij voorkeur zo zuidelijk mogelijk in Italië, want de noorderlingen wensten er niet ook nog eens de problemen van hun zuiderse landgenoten bij te nemen.

Zo kwam het dat Tsibekti, Fiory, Tekle, Haileab, Abrihet, Zecahrias en Adiam door een speling van het lot terecht kwamen in de al bij al gerieflijke opvangplaats van Castelnuovo di Porto, en niet in de meer geïmproviseerde centra te Riace, Lamezia Terme of Lipari.

“Hier heb je een kussen. En hier een laken. Links de bedden, rechts het sanitair. Je krijgt per twee een nummer van de dienstdoend cipier dat overeenkomt met de bedden die je zijn toebedeeld. Er wordt niet gewisseld. Vrouwen en mannen slapen apart, ook zij die beweren getrouwd te zijn. Ook zij die dat effectief zouden zijn. Er wordt slechts één keer per dag gedoucht, en dat is 's morgens. De vrouwen douchen eerst. Pas na het signaal van de dienstdoend cipier douchen de mannen. Er wordt in geen geval gediscussieerd. Met niemand van het personeel. Afgezanten van Human Rights Watch en het UNHCR zijn aanwezig en zullen nagaan én bevestigen dat je mensenrechten worden gerespecteerd, hetgeen naar mijn persoonlijke mening ook niet verbazingwekkend is, aangezien jullie in Italië zijn, het land waar naastenliefde en mededogen nog iets betekenen. Wie het nodig vindt tumult te veroorzaken, wordt naar buiten begeleid en mag zich gaan vergapen aan een hoop teringsnieuw. Heeft iedereen dat begrepen?”

Davide Barrico, de netjes opgedirkte centrumdirecteur, keek geagiteerd de zaal in. Reactie kwam er niet, en dat was logisch, aangezien geen van de vijftien aangespoelden ook maar een zin Italiaans sprak.

“Wat zegt hij?”, bracht Fiory stilletjes uit. Het was het eerste wat ze had gezegd sinds de vrienden Yoel, Kfle, Winta, Amleset en Kidane uit het oog waren verloren.

“Hij zegt dat we hier een tijdje kunnen blijven. Hij verwelkomt ons in naam van alle Italianen en feliciteert ons met de tocht die we hebben ondernomen. Hij zegt dat Gods wegen ondoorgrondelijk zijn, en dat Hij zich over ons heeft ontfermd. Om die reden buigen de Italianen het hoofd en zullen ze ons geven wat we verlangen.”

Haileab sprak deze woorden gedecideerd uit. Fiory, Tekle en Adiam keken hem met ontzag aan. Haileab was de oudste van het overgebleven gezelschap, en zijn woorden werden met het grootste respect voor waar aangenomen, zelfs als daar, zoals in dit geval, geen enkele reden toe was. Hij verstond net zoveel Italiaans als de anderen, verder dan “spaghetti” en “ciao bella” kwam hij niet.

“Tsibekti, is alles in orde?”, vroeg Zecahrias stil.

Tsibekti was allesbehalve in orde. Ze zag nog steeds het beeld voor zich van de reddingswerker die zich met z'n ene hand vastklampte aan de reddingsboot, iemands enkel in z'n andere hand. Ze had de vrouw in kwestie niet herkend, maar ze had wel ingezien dat er voor haar geen hoop meer was geweest. Ze dacht ook aan de drijvende homp mens en het gouden sjaaltje. Hoe dat lichaam vredevol meedeinde met de golven. Hoe ze werd afgeleid door Fiory die haar naam riep. Hoe ze terugkeek en het lichaam niet meer vond. Ze blokkeerde de gedachte dat het haar broer was geweest.

Maar wat was er dan wel met hem gebeurd? Ze probeerde haar gedachten te ordenen. Ze waren ingescheept in dezelfde sloep. Dat wist ze. Dat was een zekerheid, een onweerlegbaar feit. Uiteraard hadden ze in dezelfde sloep gezeten. Ze hadden nauwelijks enkele

meters uit elkaar gezeten. Zelf had ze naast Adiam postgevat. Naast Adiam zat Abrihet. Dan had je Tekle. Tegenover haar Winta, meer liggend dan zittend. Naast Winta had je Fiory, want ze herinnerde zich hoe die twee hadden zitten schaterlachen, hoe ze elkaars knieën hadden vastgegrepen. Naast Fiory zat Haileab. Dan Zecahrias. Adonay en Yoel hadden gediscussieerd over wat ze eerst zouden doen wanneer ze in Italië toekwamen, dansen of bidden. Aan het einde van de rij had Kidane gezeten. Ze had nog oogcontact gemaakt met hem en hij had haar aangekeken zoals hij haar altijd aankeek. Een blik waaruit vertrouwen sprak. Een zweem van een glimlach op de lippen.

Focus, Tsibekti. Welke kledij had hij ook alweer gedragen? Een beige broek. Nee? Wat droeg hij toch... Een hemd? Ja, misschien...

Ze herinnerde zich een plotse commotie, tussen een Somaliër en een Soedanees; ze hadden hun stemmen verheven en er was een klap gevallen, hun landgenoten panikeerden, waren rechtop gaan staan op de boot, hoewel hen dit op voorhand uitdrukkelijk verboden was, en de sloep was inderdaad gaan schommelen, wat tot nog meer hysterie had geleid. Mensen waren beginnen schreeuwen, Adonay had met z'n armen in de lucht gezwaaid... Het was een onwerkelijk beeld geweest, hoe in enkele luttele seconden de boot onhoudbaar was gekanteld. Yoel verloor als eerste zijn evenwicht en was overboord gegaan, zonder moment van aarzeling. Als in een vingerknip. Hop. Plons. Er werd geduwd en getrokken, vrijwel niemand had hem uit het decor zien verdwijnen. Gekrijs op de achtergrond. De linkerkant van de boot die volledig in het water was gezakt. Het gezicht van Winta dat vertrok in pure doodsangst. Razernij. De ogen wijd opengesperd. Vervolgens nog meer doffe plonzen in het water. En slechts enkele tellen later, die alles verlamme koude, die haar eigen bloed had doen stollen.

Zij, een meisje uit Eritrea. Nog nooit had ze water van dichtbij gezien, tenzij dan het meertje in Senafe. En nu spartelde ze plots in de Middellandse Zee, als een drupje zwarte inkt op een vel wit papier.

Ze had Yoel opnieuw boven water zien komen, voedsel en water uitbrakend. Adonay had ze zien verdwijnen. Ze was zelf ook kopje onder gegaan, en even daarna door een vreemde hand uit het water getrokken. Ze was in een oranje rubberboot gehesen. Iemand had een zilvergouden deken over haar schouders gelegd. Opnieuw had ze enkele van haar vrienden in het oog gekregen, in haar boot of in een andere even verderop.

“Maar Kidane heb ik op geen enkel moment meer gezien”, sprak ze stil voor zich uit.

“Waar heb jij gezeten? Je voeten zijn ijsklompen!”

Marta hield er niet van wanneer Cesare z'n koude ledematen tegen haar aan wreef. Het deed haar rillen.

“En hoe laat is het? Het lijkt nog donker buiten.”

Ze keek, liggend op haar zij in bed, tussen de groene latjes van de raamluiken door. Ze zag niets, wat haar deed vermoeden dat het nog niet eens zeven uur was. Cesare bromde wat terug en droogde z'n vochtige voeten aan haar kuit. Ze voelde z'n teennagels snijden in haar huid. Het was een walgelijke gewaarwording; hij had last van kalk- en schimmelnagels. Ze rook de zo gekende tabaksgeur. *Merit, altijd maar weer Merit. Z'n adem blies in haar nek en bedwelmde haar, zeker toen hij z'n harige arm om haar middel heen wierp en z'n lendenen naar voren duwde.*

“Cesù, schat...” bracht ze uit. Ze sloot haar ogen opnieuw en zuchtte diep. “Ik ben net wakker. Sorry hoor, maar ik ben echt nog moe. Laat me... nog even indommelen, wil je?”

Het was tegen beter weten in, en dat wist ze, want ze voelde z'n pik al tegen haar billen duwen.

“Cesù, caro mio, laat me alsjeblijft. Ik heb barslecht geslapen... Stop ermee... Ik ben echt niet in de stemming... Of wacht op z'n minst nog een uurtje, gun me dat toch alsjeblijft.”

Ze wist niet eens waarom ze het zei. Ze was reeds veertig jaar met dit beest getrouwd, en afgezien van de eerste maanden binnen hun huwelijk had ze nooit een evenwaardige stem gehad. Wat hij wou, gebeurde, en ze was die premisse als haar lotsbestemming gaan aanvaarden, was het zelfs gaan appreciëren, al zou ze dit nooit aan zichzelf hebben toegegeven. Ze had nood gehad aan een sterke man, toen, in die tijd waarin ze nog jong en mooi was. Als zeventienjarige had ze hem leren kennen, en hij had de mooiste ogen gehad die ze ooit had gezien. Hij was zo zeker van z'n stuk geweest, in alles wat hij deed. Hoe hij reed met z'n aftandse Garelli, een witte brommer met een rode streep in het midden... Iedereen zou een volslagen belachelijke indruk gemaakt hebben op dat krot. Maar Cesare niet. Hij reed ermee als een Kyrgizische paardentemmer op z'n wispelturigste viervoeter. Vol elegantie. Vol controle. Een perfecte symbiose. Het had haar hart doen smelten. Ze hadden een paar keer met elkaar gebabbeld, over koetjes en kalfjes, maar in feite wist ze toendertijd zeer weinig over hem. Z'n familie kende ze vaag, omdat haar moeder salsiccie kocht in de slagerij van z'n ouders en grootouders, en ze wist dat z'n grootvader na z'n uren in de slagerij wijn produceerde. Dat hij eens eerste was geëindigd op het jaarlijkse wijnfeest. Voor het overige was de familie Lo Cascio een groot mysterie geweest.

Al snel was Cesare haar om haar hand komen vragen, hoewel vragen een groot woord is, aangezien Cesare nog nooit in z'n leven iets gevraagd had. Hij was Marta komen opeisen. In het huis van haar ouders, nota bene. Ze had in de blik van haar vader en moeder een

uitwerking herkend die ze ook zelf had ervaren: Cesare's vastberadenheid die na haarzelf nu ook haar ouders had weggeblazen. In feite was het arrogantie geweest, maar Cesare wist die toen al te verpakken in een onnavolgbare charme. Een valse oprechtheid, was pas gebleken toen het te laat was. Het was in haar ogen liefde geweest, en die liefde had hen uiteindelijk samengebracht op deze plaats. Hij, met z'n pik tegen haar verrimpelde billen geklemd en zij, slaperig, maar nog steeds volledig door hem begeesterd. Bezeten.

De jaren hadden hun werk gedaan, want haar haren waren niet langer donkerbruin maar zilvergrijs en haar lichaam had dag na dag meer terrein verloren aan de zwaartekracht. Ze had extra vel ontdekt onder haar armen. Haar gezicht was verschrompeld, als papier in een brandende kachel, en het gevolg van deze fysieke degeneratie haarentwege liet niet lang op zich wachten.

Hij had haar altijd al bedrogen, en dat was dus niet bijzonder verrassend. Maar hij verneukte haar sindsdien met de regelmaat van de klok. Cesare Lo Cascio was een ordinaire hoerenloper geworden en iedereen wist ervan. Het hele dorp wist dat hij nam wat hij wou, en Marta was al lang niet meer de enige die hij wou, en dus ook niet de enige die hij nam. Ze had er niets weten tegen in te brengen. Uiteraard was haar eerste gevoel woede geweest, ooit, lang geleden. Ze had hem de kop willen inslaan toen ze vernam dat hij naar bed was geweest met Veronica, haar vroegere schoolvriendin. Ze had hem willen kelen als een varken, had z'n ogen willen uitsteken. Maar in plaats daarvan had ze z'n kijkers hun werk laten doen. En ze had haar woede en schaamte gelaten voor wat ze waren. Dit was het leven waarvoor ze had gekozen, ze had het altijd geweten, al van toen ze hem de eerste keer op z'n brommer had zien passeren.

Dit is geen goede keuze voor me, dat had ze altijd gedacht. Hij zal me bedriegen, hij zal me kwetsen, hij zal me molesteren en vernederen. Maar ze had er niets aan kunnen doen. Niets aan willen veranderen. En dat alles maakte dat ze haar ogen opende, haar slip liet zakken en z'n pik in de droge woestenij tussen haar benen leidde.

“Tata, waar ergens ligt m’n hemd? Het lichtblauwe, met die witte kraag. Heb je het niet gestreken?”

Anselmo begon zich te enerveren, en niet alleen omwille van de papfles. Hij was laat opgestaan en moest dringend vertrekken naar een belangrijke meeting, een spoedoverleg met kabinetsmedewerkers, adviseurs en onafhankelijk experts van de diensten Vreemdelingenzaken, Binnenlandse Zaken, Inburgering, Europese Aangelegenheden, Welzijn en Internationale Samenwerking. Om half tien moest hij aanwezig zijn in het Palazzo di Montecitorio, op de gelijknamige Piazza, en hij wist dat het hem vanuit Quarticciolo, de wijk waar hij woonde, zo’n vijftwintig kilometer buiten het centrum van de stad, minstens een uur zou kosten om doorheen Romes dichtgeslibde aderen te raken. Als partijonafhankelijk raadgever, vroeger werkzaam op het kabinet van het links-liberale Italia dei Valori maar sinds enkele jaren volstrekt ongebonden, verdiende hij z’n loon met opzoekingswerk, overleg, het uitschrijven van pilootprojecten en het voorleggen van voorstellen aan in eerste instantie de juridische dienst, in tweede instantie de volksvertegenwoordigers zelf. Hij werd uitgestuurd op

werkbezoeken, moest in scholen, opvangcentra voor gehandicapten, klinieken, schuilhuizen voor mishandelde moeders, kerken, adoptiecentra, afkickcentra en vluchtelingenkampen de vinger aan de pols houden. Hij moest analyses maken, z'n meerderen brieven en suggesties aanreiken om de Staat te dienen. Als het ware werd hij ingezet waar nodig, om uren en uren door te brengen in vergader-ruimtes met ministers, functionarissen, kabinetsmedewerkers. Het was een job geweest die hij slechts na lange studies en eindeloze selectierondes had weten te bemachtigen, al was het juister geweest om te zeggen dat de job hém in z'n macht had gekregen. Na z'n studies Politieke Wetenschappen had hij een bijkomende opleiding Sociologie gevolgd. Hij had Internationale Betrekkingen gestudeerd, had twee jaar doorgebracht aan Oxford en had een jaar lang stage gelopen in het Washington Center. En nu stond hij ten dienste van Italië. Had Italië hem nodig om drie uur 's nachts, dan stond hij paraat. Wilde Italië hem aan de telefoon om acht uur 's avonds, het moment waarop de hoeksteen van datzelfde land aan tafel gaat en een bord dampende spaghetti opslurpt, dan legde hij z'n vork neer en ging aan de lijn hangen. Italië had hem vandaag nodig om half tien in het Palazzo di Montecitorio, en hij was aardig op weg om z'n vaderland een klap in het gezicht te verkopen.

“Tata, waar ligt dat verrekte hemd?” schreeuwde hij nu ongeduldig. Hij hoorde hoe Giada haar keel open zette. Dat moest er nog aan mankeren. Z'n vrouw zou nu wel snel met een gemene repliek komen, dat was zeker. Het was een kwestie van seconden. Vijf, schatte hij. Vier... Drie... Twee...

“Verdomme Anselmo, wat ben je weer een zak!”
Eén... Een verbetering van haar record.

“Moet je dat kind weer doen blèren! Wat voor vent ben jij, wat voor vader! Ik krijg stilaan genoeg van je... Een onnozel kledingstuk vind je belangrijker dan je vrouw en kind! Een dikke egoïst ben je, en je weet 't! Ik heb j'ouw hemd gestreken, al had ik dat niet moeten doen, ik ben tenslotte je meid niet, wel je halve trouwboek, en als je het zo nodig wil weten, het ligt waar het altijd ligt, in de kleerkast, aan de linkerzijde, opgehangen aan een kapstok! Ik zal nog meer zeggen, het hangt tussen dat witte hemd waarop je vorige week olie hebt gemorst, wat ons nog eens twintig euro extra aan stomerij kostte, en dat beige met die ronde kraag. Godsamme nog an toe!”

Uitgeraasd, wist Anselmo. Maar slechts tijdelijk, besepte hij tegelijk. Tata kwam nu uit de kinderkamer gestapt, met hun op een onbewaakt moment samen geconcipieerde sirene op de arm, en gaf de tornado inderdaad nieuwe lucht door z'élf naar de kleerkast te marcheren. Hij hoorde hoe ze de kastdeur met een ruk openzwaaide, want bij normaal openen piepten de scharnieren, terwijl nu enkel een doffe klap weerklonk, wat betekende dat ze de deur helemaal tot tegen het stuc had gegooid. Een nieuwe uitbarsting van Giada vulde het appartement. *Wat kon dat mooie kind lelijk schreeuwen.* Hij hoorde hoe Tata kapstokken uit de kleerkast trok en ze met hemd en al op het bed flikkerde.

“En ruim je klerezooi zelf op wanneer je terug bent vanavond, als heel het land nog maar eens is gered door Grote Anselmo!” Ze kwam nu de hal ingestapt, keek hem recht in z'n ogen aan en slingerde hem een bloes toe. Het was donkerblauw, met ruitjes. Hij zei niets, griste het van de grond, stak z'n armen in de mouwen, knoopte z'n knopen dicht, spande z'n gesp aan, wandelde rustig richting de deur en trok die achter zich toe.

“Godverdoms teringwif. Klotehoer uit dat klotenest van een familie van je. Wat zou ik graag eens dat strijkijzer van je los op je bek rammen! Je tanden een voor een uit je franke muil slaan! M’n riem uit m’n broek halen en je met de metalen sluiting wat vegen geven, op dat groot bakkes van je. En dan, met het bloed nog op je mond, m’n snikkel boven halen en hem recht je keel induwen, en waarom ook niet, de ballen er nog bij geprest, dat je ogen ervan wegdraaien en je er godverdomme in stikt! *En wat mankeert er met jóú, achterlijk geval!*”

Anselmo spuwde z’n woorden uit door het halfopen raam van z’n blauwe Alfa Romeo, en merkte daarbij niet op dat hij een fluum loste die de motorrijder waartoe hij z’n woorden richtte knal tussen de ogen raakte. Hij stond, zoals verwacht, stil op de Corso di Francia. De klok op het dashboard wees 09u20 aan, en hij was nog geeneens de Tiber overgestoken. Het was dan misschien nog niet zover, het stond gezien het verkeersinfarct onontkoombaar vast dat hij voor het eerst in z’n carrière Italië op zich zou laten wachten. Kwam daar nog bij dat zo’n snotjoch met een BMW motorfiets onder z’n gat zo nodig de boel moest gaan bruskeren door zich diagonaal voor zijn blauwe Alfa te

schieten, waardoor z'n koffie – hij besepte natuurlijk te laat dat hij die niet meer bij Aldo's Koffietent had mogen kopen – nu als een hete Trevifontein over z'n hemd gutste.

“Hé klootzak, ik heb het tegen jou, wat mankeert er met je? Met je miserabele bromfietsje uit Duitsland...” Anselmo's slapen klopten van woede terwijl hij de motorrijder in het vizier hield.

Had de jongeman in kwestie initieel nog gedacht deze tierende halve-gare met een middelvinger achter zich te laten, dan waren de fluim en de devaluatie van z'n pronkstuk er teveel aan. Hij stapte van z'n Duitse Vision DC Roadster, want dat was het, een elektrisch aangedreven bat-mobiel, en ging op zo'n vijf centimeter van Anselmo's ruitje door de knieën. Anselmo, die dit soort situaties duidelijk niet gewend was en al dik spijt kreeg van z'n uitlatingen, voelde de moed in z'n schoenen zakken bij het zien van de streep slijm die uiteraard wel de zijne moest zijn. Er stonden nog kleine belletjes op, en hij wist niet of de bruine schijn wel of geen compliment was voor Aldo's koopwaar. Hij kon de adem van de motorrijder op z'n gezicht voelen blazen. *De jongen had nood aan een muntje.* Anselmo voelde zich een in het nauw gedreven kat, maar tegen beter weten in toonde hij z'n onervaren klauwen: “Had je maar een helm moeten dragen.”

Het was nauwelijks hoorbaar geweest, want sinds de fluim was z'n speekselproductie kennelijk opgehouden, en met aan elkaar klevende lippen keek hij nu iets te opvallend naast de donkere ogen van Fabrizio Matarella. Deze Fabrizio Matarella was een volslagen onbekende voor Anselmo, die nooit interesse had gehad voor welke sport dan ook, maar hij was het niet voor eender welke Romein die wel eens een bokshal bezocht.

Fabrizio Matarella was de rijzende ster onder de superwelters, met intussen zes profkampen op z'n conto, alle zonder nederlaag en tweemaal met knock-out. Met z'n achtenzestig kilogram zag hij er geen bijzonder sterke vent uit, maar hij had een verschroeiende rechter die al meerdere oogkassen aan diggelen had geslagen.

“U zei?”, maakte de motard het allemaal nog wat erger.

Anselmo slikte en zag uit z'n ooghoeken dat ook andere autobestuurders het opstootje in de gaten hadden gekregen. Rijden zat er voorlopig niet meer in, dus bood dit gevalletje van verkeersagressie een welgekomen vorm van ontspanning. Hij meende in de verte een oude schoolmakker te herkennen... Diego... die nog met z'n ex had geneukt terwijl hijzelf in Oxford zat.

“Ik euhm...”, begon Anselmo.

“Uhu?”, spoorde Matarella hem uitdagend aan, ongeduldig wachtend op het moment om z'n vuist in Anselmo's iris te planten.

“Ik bedoel, iedereen schuift aan. Ik. M'n koffie. En jij... niet erg hoffelijk. Maar goed. De stress... En... Ziet u... Het is al bijna half tien... Misschien was ik een tikkeltje... Ik bedoel. Ik had twee keer kunnen nadenken. Het is niet m'n gewoonte om...”

Rak! Met een schicht die iedereen had zien aankomen, behalve diegene die hem uiteindelijk ontving, schoof Matarella's vuist in en weer uit de Alfa, daarbij Italiës pronkstuk van de automobielsector achterlatend met een sliert rood bloed op de beige binnenbekleding.

Anselmo voelde z'n hoofd tegen de kopsteun botsen. Voor de tweede keer in slechts vijf minuten tijd stroomde een warme vloeistof over z'n lichaam. Hij leefde nog, dat was zeker, want hij proefde al gauw de metaalsmaak in z'n mond, en bovendien, bij Gods gratie, hoorde hij hoe Matarella met piepende banden voorgoed uit z'n leven verdween.

“Jezus, hoe zie jij eruit?” Domenico Ruggieri, kabinetsmedewerker van de Dienst Welzijn, bracht de woorden uit met een voor dergelijke situaties gepaste pathetiek. Het was vijf voor tien, en in de deuropening stond Anselmo, met z’n aktetas in de rechterhand, een koffievlek op z’n hemd en een haastig met water uitgespoelde oogkas. Het had geen soelaas geboden, want de bloedspetters zaten werkelijk overal. Z’n gezicht was bedekt met aanzoekend lichaamsvocht en donkerrode vegen verraadden dat hij zich zelfs tegen beter weten in nog had gehaast om indien niet op tijd, dan toch nog met een aanvaardbare vertraging binnen te stappen in vergaderruimte twee van het Palazzo di Montecitorio. Claudia Beltràn, juriste binnen het departement Europese Aangelegenheden, stond op uit haar stoel en kwam op hem afgestapt. Anselmo was haar voor, en ging met een pijnlijke grimas zitten aan de glazen tafel. Hij bediende zich zo achteloos mogelijk van de koffiekannet die centraal op de tafel stond, wat Francesca De Laurentiis, functionaris Binnenlandse Zaken en nu plots recht tegenover dit creatuur gezeten, met afschuw achteruit deed deinzen. Hij kon haar parfum opsnuiven. Klaarblijkelijk had iedereen zich al

rijkelijk van koffie voorzien, want Anselmo slaagde er slechts in zichzelf een half kopje in te schenken, hetgeen Mauro Colman, directe collega maar in feite een regelrechte lul, uiteraard bemerkte.

“Verdorie Anselmo, je ziet er echt niet uit man, Jezus. Wat is er gebeurd met je? Zal ik je een nieuwe thermos koffie laten brengen?”

“Neen, dank je, Mauro, ik...”

“Elena, sorry, mag ik je vragen om een nieuwe thermos koffie te brengen? Ik weet het, je hoort intussen al in vergaderzaal vier te zijn, maar dit is een noodsituatie, noem het maar zo, want ik denk dat onze vriend Anselmo een troostend bakje van je absoluut zou appreciëren. Bedankt schat.”

Het dienstmeisje verliet met een hoorbare zucht de vergaderzaal. *De eikel moest altijd en overal op de voorgrond treden...* Anselmo begreep niet dat hij de enige leek die dat aanhoudende geslijm opmerkte.

Vanuit het enige nog dienstdoende oog dat hem op dit moment restte, zag hij inderdaad Isabella De Cataldo goedkeurend knikken richting Mauro. *Wat. Een. Lul.* Oké, hij moest zich herpakken. Hij speurde de tafel af, en herkende Gianfranco Battisti en Mara Russo van de dienst Internationale Samenwerking, Teresa Colombo, Donatella Bardi en Matteo Guzman, ook van de dienst Inburgering, Stef Fonseca en Andrea Trudeau, net als Domenico Ruggieri van de dienst Welzijn, Clara Ferrari en Sebastiano *dinges* van de dienst Binnenlandse zaken, wat hun aantal op drie bracht, een tweetal nieuwe gezichten, gelet op hun onwennigheid en buitenlandse uiterlijk ongetwijfeld vertegenwoordigers van de dienst Europese Aangelegenheden, en Luigi Insigne, hoofd van het departement Vreemdelingenzaken en voorzitter van deze bijzondere vergadering. Het was die laatste die nu ook

het woord nam en daarbij rechtstreeks de opvallendste van het gezelschap aankeek.

“Anselmo, ik denk niet dat het opportuun is om in deze ... toestand de meeting van vandaag bij te wonen.” Hij liet bij het woord “toestand” een stilte vallen, en wierp een blik op de gapende wonde rechts in Anselmo’s gezicht. “Bovendien”, zo vervolgde hij, nu op z’n horloge kijkend, “zijn we reeds een klein half uurtje geleden gestart. Ik ben er zeker van dat Mauro’s aanwezigheid hier voldoende kan zijn om...”

“Met alle respect meneer Insigne”, zo onderbrak een nu onder stoom komende Anselmo, “ik heb de nota naar aanleiding van deze samenkomst zorgvuldig gelezen, en heb me ingewerkt in deze materie. Bovendien heb ik door een ... akkefietje onderweg inderdaad enige vertraging opgelopen, maar ik ben er zeker van dat ik van toegevoegde waarde kan zijn in dit gesprek.” Hij herstelde zich nu opnieuw, nam een slok van z’n bodempje koffie, en ging voort, nu op een rustiger toon. “Ik heb begrepen dat er gisteren opnieuw enkele boten met vluchtelingen zijn gekapseisd voor de kust van Sicilië. Ik lees in het verslag van de heer Paolo Mengioni, commissaris van de politie Zone Marsala, dat de Guardia Costiera erin geslaagd is vierenzestig opvarenden op te pikken. Op dit moment zijn er elf overlijdens vastgesteld, waarvan drie mannen, zes vrouwen en twee kinderen. Hun uitvaarten worden ter harte genomen door Begrafeniswezen Tremonti en Zoon en zijn gepland op zondag twaalf september. Het is tot op heden niet geweten hoeveel vermisten er zijn, maar ik heb begrepen dat ondervragingen daaromtrent worden opgezet in de opvangplaatsen in kwestie in Lamezia Terme, Riace, Castelnuovo di Porto en Lipari. Ik vermoed dat het oog van Europa opnieuw op ons

gericht is en dat er functionarissen van alle overheidsdiensten zullen worden uitgestuurd om nader zicht te krijgen op de situatie?”

Francesca De Laurentiis, nog steeds met een vreemdsoortige grimas op het aangezicht, bekeek hem met open mond. Het duurde even voor ze dit zelf besepte. Gegeneerd nam ze vervolgens het woord namens Binnenlandse Zaken: “Er euhm... Er zijn inderdaad vierenzestig opvarenden opgepikt, zo'n vijftien kilometer buiten de haven van Marsala. Vermoedelijk gaat het om een transport opgestart in - *ze spiekte op haar blaadje* - El Haouaria, maar in dat verband moet nog navraag worden gedaan door onze diensten bij het departement Buitenlandse Zaken in Tunesië. Van de vierenzestig opgepikte migranten zijn er ... tweeëndertig ondergebracht in het asielcentrum van Lamezia Terme... tien in Riace... vijftien in Castelnuovo di Porto... en zeven in Lipari. De kustwacht is momenteel nog op zoek naar vermisten, maar de zoekacties worden bemoeilijkt door het gure weer en de geringe zichtbaarheid.”

“Wat ons betrrreft zijn dit de eerrrste prrriorrriteiten”, zo liet een van de onbekende gezichten van Europese Aangelegenheden zich horen. Het was een bleke man met een blonde snor, die op een bespottelijke manier omhoogkrulde aan z'n mondhoeken. Hij had een verrassend zware stem, die niet meteen bij z'n fijne gestel leek te horen, en hij sprak zowaar Italiaans met een Franse r, wat uitermate vervelend was. “In eerrrste instantie moet worrrden uitgezocht welke orrrrganisatie verrrantwoordelijk is voor de smokkel. Waarr is het trrransporrrt verrrtrokken, welk trrraject is afgelegd, op welke manierrr zijn de contacten gelegd, wie is verrrantwoorrrdelijk voor de logistiek, welke prrrijs is betaald perrr hoofd, et ceterrra.”

Z'n laatste r had nog het idiootst geklonken.